

Učiteljski tovariš

Stanovsko politično glasilo J. U. U. — sekcije za dravsko banovino v Ljubljani

Mesečna priloga »Prosveta«

Uredništvo in uprava: Ljubljana, Frančiškanska ulica 61. Rokopisov ne vračamo. Nefrankiranih pisem ne sprejemamo. Izhaja vsak četrtek. Naročnina letno 60 Din za inozemstvo 80 Din. Člani sekcije J. U. U. plačajo list s članarino. Oglasi po ceniku in dogovoru, davke posebe. Pošt. ček. rač. 11.153. Telefon 3172

Učiteljska stalnost

Se posebej želim poudariti, da mi je zelo mnogo do tega, da se čimprej začne reševati vprašanje učiteljske stalnosti. Poudariti pa moram, da to vprašanje zahteva vsestransko proučitev in pretes vseh vprašanj, ki so s tem v zvezi; zahteva tudi gotove predpogoje, ki jih mora izpolniti učiteljstvo. Prav tako izjavljam, da se ne bom strašil naporov, samo da se učiteljskemu stanu zagotovi možnost to tudi doseči.

(Izjava prosvetnega ministra Dobrivoja Stošovića v narodni skupščini 3. marca 1937.)

Ta izjava gospoda prosvetnega ministra nam daje povod, da ponovno spregovorimo o potrebi učiteljske stalnosti.

V zadnjih letih se je ta potreba neštokrat poudarjala v sklepih in resolucijah sreskih učiteljskih društev, odmevala je z banovinskih skupščin, a glavne skupščine so jo naglašale kot eno najvažnejših zahtev vsega učiteljskega stanu, katere ugodna rešitev je naravnost neobhodna za pravilen razvoj narodne šole. Nujnost rešitve tega vprašanja smo utemeljevali, in tudi sedaj jo poudarjamo, ker to zahteva pravilnost neprekinjene vzgoje učiteljstvu poverjene mladine, našega narodnega naraščaja. Učiteljska stalnost more edina tvoriti trdno bazo za uspeh učiteljevega dela v šoli, njegovega dela na gospodarskem polju, ki je zaradi krize prav sedaj med narodom nujno potrebno, more obenem edina zagotoviti uspeh učiteljevega prizadevanja za kulturni in socialni dvig našega naroda.

Ta klic ne prihaja samo iz učiteljskih grl, sedaj odmeva že od raznih strani, kajti tudi širši krogi našega naroda se zavedajo, kako velikega pomena je za šolo, če se ji more učitelj posvetiti z vso svojo voljo in ljubeznijo, a to je mogoče le tedaj, če ne visi stalno nad njim Damoklejev meč »službene potrebe«. Naše preprosto kmečko ljudstvo je vajeno tihega, toda kritičnega opazovanja in ni prezrlo mnogih premeščanj tekom zadnjih let; mirno in po svoje preceni škodo, ki je povzročena šoli — in s tem šolski mladini. Predobro loči moralno škodo od gmotne in ne prehaja več tiho preko gotovih dejstev, in prav zaradi tega ga zanima tudi to pereče vprašanje. Učiteljevo delo v šoli in tudi izven nje je našemu ljudstvu dobro znano; upošteva ga in ceni in prav zato tem bolj občuti zgubo, ki nastane s prekinitvijo tega dela, često sredi šolskega leta, in tudi ve, da je temu krivo dejstvo, ker učiteljstvo nima stalnosti na službenem mestu. Mnoga demagoška zavijanja resnice po raznih neprijateljih učiteljskega stanu ne morejo našega preprostega ljudstva prepričati o potrebi in upravičenosti raznih premeštitev. Prevečkrat so na dnevnem redu, prepogosto se ponavljajo, da bi mogli prav vsi mirno in brezbrizno mimo tega problema.

Ni samo Slovenija prizadeta. Po vsej državi se opaža, da je učiteljstvo pridobilo prav v preprostem ljudstvu krepkega zaveznika v borbi za to važno moralno pravo. Od leta 1929, ko so se s šolskim zakonom na široko odprla vrata diskretni pravici, od takrat se vedno močneje, vedno glasneje poudarja vsestransko utemeljena potreba po stalnosti na službenem mestu. Narod bi moral biti slep in gluhi, da ne bi nič videl in slišal, če bi prav hotel povsem brezbrizno obiti to vprašanje. Toda učitelj je preveč povezan s šolsko mladino, preveč je znan med ljudstvom, ki se zanima za njegovo delo in uspehe, briga se pa tudi za njegovo skrb in težave. In prav to nam je v oporo.

Vsa ta dejstva nas navdajajo s prepričanjem, da se začena rešitev vsakega perečega vprašanja navadno takrat, kadar je zanimanje zanj največje. Gospod prosvetni minister se je torej v narodni skupščini dotaknil vprašanja, ki postaja od dne do dne bolj splošen narodni problem in ne samo zgolj učiteljsko vprašanje. O tem nam priča tudi debata v narodni skupščini.

O ekspozeju prosvetnega ministra g. Dobrivoja Stošovića je razpravljalo namreč več govornikov. Prvi je bil g. Aleksander Dačić, član Narodnega kmetijskega kluba, ki je poudaril pomen učiteljstva za narodno zedinjenje in osvobodjenje. Da bi učiteljstvo moglo uspešno vršiti svoje naloge, je glavni predpogoj stalnost na službenem mestu, brez katere si ne moremo niti zamisliti resnega in uspešnega dela. Ta ni potrebna samo učiteljstvu samemu, marveč je predvsem potrebna zaradi visokih smotrov, ki jih ima šola. Poudarjal je, kako premeštitev zelo ovirajo normalno delo v šoli, in zahteval, da se da učiteljstvu stalnost.

Član neodvisnega kluba g. Velimir Jojić je prav tako zahteval rešitev tega vprašanja, govoreč o težkočah učiteljskega poklica in omenjajoč premeštitev učiteljev in profesorjev.

Radivoj Nanović, član JNS, je govoril o pomenu učiteljev v borbah za osvobodjenje in

prihaja po dolgem govoru o prosvetnih razmerah do zaključka, da je učiteljska stalnost potreba šole in našega podeželja.

Pri istem vprašanju se je ustavil tudi poslanec g. Mita Dimitrijević, član Radikalnega kluba, ko je govoril o delu in idealizmu učiteljstva. V svojem govoru je zahteval uzakonitev učiteljske stalnosti na službenem mestu.

V zvezi z učiteljskimi premeštivitvami so govorili o važnosti in aktualnosti tega problema še razni poslanci, ki zastopajo najrazličnejše srece širom naše države. In prav ta debata v parlamentu kaže, da se po vsej državi

prihaja do prepričanja, da je nestalnost v škodo šolj in ljudstvu samemu, ki prav dobro občuti, da je tudi samo prizadeto z raznimi premeštivitvami in zato razume naše težnje in se zavzema za naše potrebe in zahteve.

Naglasiti moramo še posebej, da smo popolnoma prepričani, in to svoje prepričanje smo že neštokrat utemeljili, da namreč učiteljstvo zasluži stalnost in je s svojim delom v šoli in med narodom pridobilo nesporbiten dokaz, da je izvršilo vse predpogoje, ki bi bili potrebni za dokončno rešitev tega perečega vprašanja.

Učiteljski pevski zbor gre na pot

»Učitelj brez petja! Ne, tega si ni mogoče misliti«, je vzkliknil pokojni predsednik zbora prof. Emil Adamič ob desetletnici. Stoletja in stoletja so učitelji peveci, stoletja in stoletja poje narod pod vodstvom svojih učiteljev. Pesem plemeniti ljudi, pesem združuje

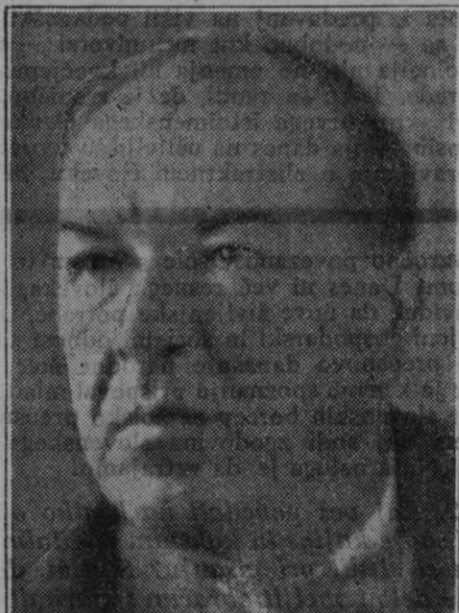
glavni cilji na novi poti. Tovariši hite čestitat tovarišem srebrni jubilej kulturnega dela med narodom, katerega so sovražniki že popolnoma uničili in potepali.

Na svoji poti bo UPZ počastil spomin našega velikega Emila Adamiča — kulturne-

Učiteljski pevski zbor JUU — Emil Adamič

sorodne si narode, pesem je most do src! To so skušali že vsi oni zbori, ki so prepevali naše pesmi v inozemstvu. Med te spada tudi UPZ, ki letos sicer ne bo pel v tujini, temveč svojim južnim bratom. V dneh od 18. do 26. marca bo obiskal jugovzhodni del naše države.

† Emil Adamič

Dva važna motiva sta napotila UPZ na to pot: prvi je proslava 25 letnice osvobodjenja Južne Srbije iz petstoletnega robstva, drugi pa pokazati južnim bratom veličino duha našega najplodovitejšega skladatelja Emila Adamiča in počasti s tem njegov spomin.

Osvoboditev Južne Srbije pomeni tudi začetek njih narodnega šolstva, prosvete in kulture, pomeni začetek novega in lepšega življenja. Posebno pridnih rok mora biti učiteljstvo, da dvigne narod iz obupnega stanja in mu ustvari trdne temelje za samostojno udejstvovanje in uveljavljanje v krogu držav. Doba 25 let pa je že dovolj dolg termin za dozorevanje novih uspehov vseh velikih naporov. Slovensko učiteljstvo občuduje moč svojih južnih tovarišev, s katero so se lotili dela, da nadoknadijo zaostalost v napredku. Oni verujejo, da bodo z žilavostjo dosegli vse začetne cilje in še več, verujejo, da so v tej dobi zastavili temelj svoji narodni šoli, šoli, ki mora dajati narodu podlago za zdravo božnost. Tako delo pa je zahtevalo resničnih ljudi, bojevnikov, ki so si morali najprej priboriti svobodo; treba je bilo sinov Majke Jugovicev! To ogromno delo zanima slovenske pevce in pevke v UPZ! Napredek šole, dvig prosvete in duhovna moč ljudstva so jim

ga delavca, vzniklega iz našega stanu, delavca širokega slovenskega čustva. Kolikokrat je prisluškoval pokojnik utripom otožnih pesmi kosovskih junakov, kolikokrat je segel pod vplivom teh žalostnih napevov po peresu in zlil v pesmi svoja čustva. Adamič je bil v svoji veliki duši — jugoslavenski guslar, glasnik naše sreče in nesreče. »Čuj nas, čuj nas, čuj nas večni Bog!« je bila njegova molitev za slovenske narode. Naj torej ob priliki gostovanja slovenskih pevcev zabrne s slovensko pesmijo tudi srbske gusle v mogočen akord zahvalnice — pokojnemu v spomin.

Nova pot, nova doživljaja in nova spoznanja. Zemlja četašev in junakov, zemlja sto in stoletnih bojev, zemlja tradicije in samostanov, prjček orientata so hvaležno blago za popotno malho slovenskega učitelja. Vso njeno vsebino bo po povratku stresel med radovedno otroško dušo naše vasi, vsebino, ki mu je ne more dati nobena zemljepisna in zgodovinska knjiga.

Brez dvoma je pa nova pot UPZ velike važnosti za utrditev stanovske zavesti. Resnično tovarištvo in skupni pogledi na vprašanja našega narodnega šolstva sta narodu najboljša poroka, da zaupa v delo svojega učiteljstva. Izmenjava misli o stanu in šoli, o kulturi in prosveti niso pojavi brez posledic. Naša država potrebuje v učiteljih močnih osebnosti, ki združeni v neločljivo stanovsko

Milan Pertot

družino ustvarjajo in gradijo ono, kar nam je robstvo uničilo. Potovanje v deželo, kjer je moralo učiteljstvo s potrojeno silo ustvarjati in graditi, usmerjati narodovo hotenje in dejanje v pravcu napredka, bo za slovenske

VSEBINA:

Učiteljska stalnost.
Učiteljski pevski zbor gre na pot.
Javno pismo gospodu dr. Franu Šemrovu.
† Janez Levec.
Usoden odlok.
Učiteljski pokret: Učiteljska izobrazba in življenje.
Dva amandmana.
LISTEK: V jutranji zarji življenjske šole. Splošne vesti. — Kaj vse pišejo o učiteljstvu, šoli, prosveti in JUU. — Učiteljski pevski zbor. — Šolski radio. — Stanovska organizacija JUU. — Novosti na knjižnem trgu.

pevce brez dvoma ena izmed najbolj poučnih poti.

Končno je pesem most do src! Učiteljski pevski zbor ima na svojem programu take narodne in umetne pesmi, ki so res odmevi Save, Triglava in naših gor. S slovensko pesmijo hočejo pevci in pevke proslaviti osvobodjenje svojih južnih bratov, z njo pokazati našo dušo in naše veselje. Krepka pesem iz grl narodnih delavcev naj dvigne čast in ponos našega naroda, ona naj nas združi — na veke.

V Učiteljskem pevskem zboru, ki sta ga osnovala leta 1925. prof. Srečko Kumar in prof. Marko Bajuk, poje danes 70 učiteljev in učiteljic iz vseh krajev Slovenije. V razdobju desetih let je imel doma in v inozemstvu nad 80 glasbenih prireditev. Poleg vsakoletnih koncertov v Ljubljani je zbor nastopil večkrat v Mariboru, Celju, Kranju, Novem mestu, Ljutomeru, Murski Soboti in v manjših krajih Slovenije, štirikrat v Zagrebu in enkrat v Beogradu. Leta 1931. je UPZ obiskal Vojvodino, kjer je imel v devetih dneh osem koncertov. Decembra istega leta je sam članski zbor prepeval v Karlovcu, Petrinji, Crnomlju in Novem mestu.

Lepoto naše jugoslovanske narodne in umetne pesmi pa so učitelji pevci ponesli tudi na Češkoslovaško in v Bolgarijo. Desetdnevna pot po bratski Češkoslovaški l. 1930. se je vršila v proslavo osmidesetletnice predsednika T. G. Masaryka, a pot po Bolgariji l. 1935. pa v znamenju bratskega zblizanja.

Zbor vodi od leta 1934. naprej učitelj-dirigent Milan Pertot, predseduje mu pa po smrti prof. Emila Adamiča strokovni učitelj Drago Supančič. Sedanja turneja po jugovzhodnem delu naše države predvideva koncerte v sledečih mestih:

18. marca v Borovem, 19. marca v Beogradu, 20. marca v Kragujevcu, 21. marca v Nišu, 22. marca v Leskovcu, 23. marca v Kumanovcu in 24. marca v Skoplju.

Zboru želijo vsi tovariši in tovarišice na tej novi poti mnogo uspeha.

Javno pismo

Gospodu

dr. Franu Šemrovu
narodnemu poslancu

Beograd.

»Jutro« z dne 6. marca t. l. je priobčilo po stenografskih zapisnikih narodne skupščine Vaš govor v Narodni skupščini, kjer ste pri razpravi o premeštivah učiteljev po službeni potrebi navedli 12 primerov, ki naj bi pokazali, da so zagrešili premeščeni učitelji najtežje moralne delikte. Našteti delikti so tako težke narave, da bi moral dotičnik, ki bi kaj takega zagrešil, takoj izgubiti državno službo in za svoje delo nositi tudi vse posledice po kazenskem zakonu. Za nobenega od njih niste konkretno navedli imena, radi česar zavedajo danes te Vaše izjave lahko slehernega po službeni potrebi premeščenega učitelja. V obrambo ugleda in časti premeščenih učiteljev in v obrambo časti in ugleda učiteljskega stanu vobče Vas javno pozivamo; da navedete za vsak primer ime. V nasprotnem primeru bomo prisiljeni smatrati Vaša izvajanja za pavšalno klevetanje učiteljstva.

Jugoslovensko učiteljsko združenje — sekcija za dravsko banovino

V Ljubljani, dne 6. marca 1937.

P. v. podpredsednica:
Franja Završanova, s. r.

Tajnik:
Metod Kumelj, s. r.

Usoden odlok

Gospod načelnik oddelka za osnovni pouk je pod O. N. br. 12.950 z dne 26. II. 1937 izdal sledeči odlok:

Na osnovi § 163. zakona o narodnih šolah so predpisana pravila o polaganju učiteljskega izpita začasne učitelje(ice) narodnih šol, ki nimajo popolne kvalifikacije za stalne učitelje(ice) O. N. br. 39962 z dne 18. maja 1930.

S temi pravili je določen rok do 1. februarja 1931. leta, v katerem so imeli vsi učitelji učiteljske z nepopolno šolsko kvalifikacijo polagati dopolnilni učiteljski izpit v učiteljskih šolah, ki so imenovane v členu 3. omenjenih pravil. Določeni rok je potekel, a v zakonu o učiteljskih šolah ni z nobenim šom predvideno, da se smejo polagati dopolnilni izpiti. Po § 71. zakona o narodnih šolah se postav-

ljajo za učitelje oni kandidati, ki so dovršili državno učiteljsko šolo pri nas, a ne oni, ki so jo dovršili v inozemstvu.

Zaradi tega in na osnovi gornjega odločaja, da se odlok O. N. br. 43.575 z dne 23. julija 1936 ukine. (S tem odlokom se je ukinil dopolnilni izpit in se je zahtevalo polaganje diplomskega izpita, op. ured.)

Šef oddelka
za osnovnošolski pouk
Podpis.

S tem odlokom je kontraktualnemu učitelstvu onemogočen sprejem v državno službo. — Sekcija je ukrenila vse, kar je v njeni moči, da bi se še z letošnjim finančnim zakonom popravila ta krivica.

† Janez Levce

prvi upravitelj pomožne šole v Ljubljani.

10. marca 1937.

Danes popoldne bomo spremili na pokopališče k Sv. Križu Janeza Levca. Njegova življenjska pot je zlasti starejšim tovarišem znana, mlajša generacija pa ga je seveda poznala manj, saj je ob svoji smrti izpolnil že 82. leto. Zdi se mi, da te poti ne gre opisovati, saj je bila to običajna pot slovenskega učitelja: romanje iz kraja v kraj, na poti pa malo cvetja in dosti trnja.

Nazadnje se je ustavil kot šolski upravitelj na Prulah. Ko pa je bil pred 25 leti v Ljubljani osnovan prvi pomožni razred za slabo nadarjene otroke, je mestni svet določil prostor temu razredu na osnovni šoli na Prulah, a Janez Levce je postal tudi upravitelj pomožnega razreda, ki se je postopoma razširil v samostojno pomožno šolo.

Ko je Janez Levce prevzel vodstvo pomožne šole, gotovo je ni bil več v letih, ko se običajni človek, tudi učitelj, v veseljem ali vsaj z voljo poglubi v novo stroko, v novo delo. Toda Janez Levce je tedaj pokazal, koliko je v njem dispozicije za znanstvenika in raziskovalca, in vsi, ki smo ga s te strani bolje poznali, smo prepričani, da je zgrešil poklic. Saj ne mislim to dokazovati s tem, da je prevzel vodstvo pomožne šole. Toda z vodstvom je bilo zvezano mesto člana v strokovni izpraševalni komisiji za učitelje, ki so se hoteli posvetiti tej stroki specialnega šolstva. In tu, pri tem delu je pokazal Janez Levce za čuda veliko smisla za znanstveno poglobljanje v teoretična vprašanja. Kot član izpraševalne komisije je prevzel predmet: psihofiziologija govora in pisanja. Vse motnje in ovire govora in pisanja (afazije in agrafije) je do potankosti znanstveno proučil in sam izdelal k temu študiju potrebne skice. Večkrat je izjavil: »To me v resnici zanima.«

Isti dar poglobitve v predmet je pokazal tudi v svojem »Lepopisju«, knjigi, ki sicer da-

nes več ne ustreza duhu in zahtevam sodobne šole, a ne glede na to moramo priznati dosledno zamisel osnove, ki je vodila avtorja pri njeni izgradnji.

Se eno zanimivost naj omenim, ki je karakteristična za Janeza Levca: to je njegov šolski vrt. Ta vrt je bil prava podoba njegove originalnosti. Seveda, odlikovanja z njegovo ureditvijo ni dosegel, saj to je bil vse prej kot vzoren šolski vrt. Toda kot rečeno: bil je priča njegove svojiskosti. Tu si našel na primer vse vrste naših strupenih rastlin — vsake po en eksemplar —, vse redke cvetice in rastline naših logov in planin, ki so bile Levceve najboljše prijateljice.

Prepričana sem, da ko bi imel pokojnik drugo podlago in drugačne razvojne možnosti, bi zapustil lepo strnjeno delo, tako pa je stopala njegova darovitost na dan le v odločkih in je vse ostalo le v prvih klicah. Delež je bil pač usode toliko naših ljudi: nadarjen človek mora ostati diletant, oni pa, ki imajo zveze ali denar, se lahko posvete študiju in se pririjejo v ospredje, kljub čisto prazni glavi in topemu srcu.

Kot človek je imel Janez Levce tako redke in dragocene lastnosti, da je ostal vsem, ki smo ga poznali, do konca v spominu kot svetel zgled, zlasti zato, ker take lastnosti danes naglo ginejo. Bil je vseskozi odkrit človek, ki v borbi s svojim nasprotnikom prav gotovo ni zakrivil nikdar niti enega zahrbtnega dejanja, ker tega njegov značaj ne bi zmogel, dasi je bil sam deležen marsikaterega sunka, ki je prišel od zadaj, da ga ni mogel presteči. Prav glede te poteze ni poznal kompromisa: v celoti je odklanjal vsakega, ki se mu je zdel zahrbtnoš ali klečeplazec. Zato ni imel veliko prijateljev, a v srcu ga je moral vsakdo spoštovati.

Resnica je: z Levcem lega v grob eden naših najmarkantnejših, a tudi najpoštenjših tovarišev.

A. V.

Učiteljski pokret Učiteljska izobrazba in življenje

II.

Dne 18. febr. t. l. je pod gornjim naslovom na tem mestu izšel članek, v katerem avtor — učitelj, ki še ni dolgo, kar je bil učiteljski, — obeta razčleniti in prikazati obrazovni proces slovenskega učiteljskega ob posameznih predmetih. V prvem članku ob-

ravnava pedagogiko; ker pa se mi zdi, da bi bilo dobro, ako bi se vsakokrat oglasilo ob istem vprašanju čim več ljudi s svojimi mislimi, sem se namenil tudi sam, da k istemu vprašanju dodam tudi svoje misli, ki naj mišljenje mojega predhodnika le spopolnju-

sedaj urejujem praktični del, silno je narastel! mi pravi, »pa bom kmalu gotov«. Nova šola, življenjska šola v svoji jutranji zarji...

Pred dnevi pa sem Vranca ujel v studentski »Ljudski univerzi«, torej iz izven doma. Predstavlja predavateljico M. S. polni dvorani. Z Vrancem sva po predavanju sedla bolj na kraj mize, že dolgo se nisva videla. Nisem vedel, s kakšno zvijačo bi začel, da ga dobim za razgovor, ali kakor pravijo »intervju«. Misli so se kar same sprožile, rasli so problemi, iz njih pa odgovori, izkušnje, doživlja, kdo jih nima v teh časih! Nekaj teh je dobilo tole podobo:

1. Kakšni so tvoji osebni vtisi o stremiljenjih slovenskega šolsko-reformnega pokreta v zadnjih desetih letih? To me zanima tem bolj, ker si sam stal ves čas v ospredju tega gibanja, predaval ob najrazličnejših prilikah ter študiral razmere pri nas in drugod.

Slovensko šolstvo — reformno gibanje — v kolikor sploh lahko o njem govorimo — v vsej povojni dobi ni moglo priti do večjega razmaha. Iz lastne izkušnje veš, kakšno usodo so doživela prizadevanja posameznikov. Na moč smo se pred dobrim desetletjem trudili, da bi šola ustrezala po svoji obliki, vsebini in idejni usmerjenosti zahtevam in potrebam povojnega časa. Toda višje sile so vedno skrbele za to, da se je vsak pokret utesnil v okvir individualne dejavnosti... Zdi se mi, da je danes drugače! Saj nimaš v Sloveniji časopisa, ki ne bi od časa do časa kriknil v svet glas o nesodobnosti našega šolstva! Poklicani in nepoklicani skušajo popravljati organizatorične in pedagoške hibe stare šole. Vsi so si edini v tem, da »šola takšna, kakršna je, nima prave pravice do obstoja!« (Uvodnik v »Slovenec«, 15. IX. 1936.) To je nekoliko zakasnelo — toda še vedno dragoceno priznanje, ki nas potrjuje v spoznanju, da so se vedno motili vsi oni, ki so pozabljali

jejo. Obenem želim, da se oglasijo še vsi drugi, ki čutijo potrebo. V obravnavanju je potreben neki red; prvi članek je začel razčlenjevati predmet pedagogike na našem učiteljsku, tudi sam bom ostal pri tem in se ostalega dotaknil le mimogrede.

a) Saj smo že na učiteljsku predobro čutili, da je izobrazba, katero so nam nudili, prerевна za naše potrebe in čisto celo napačna. Življenje izven šole je teklo drugače kot ono, o katerem smo se učili bodisi ob zgodovini, bodisi ob psihologiji, bodisi ob verouku. Ampak vse to smo dojmlili le podzavestno, zavestno in s prepričanjem smo nezadostnost svoje učiteljske izobrazbe spoznali šele poslednja leta, ko smo ob spoznavanju življenja v vsej širini dobili ono osnovo, raz katere smo umeli in umevamo, kakšna je in kakšna naj bi bila učiteljeva izobrazba v sodobnosti.

Osnovna težava v današnjem obrazovanju učiteljskega ali učiteljskega je učni načrt. Kakor povsod v našem javnem življenju, je tudi učni načrt za učiteljska delo ljudi, ki današnjega časa, njegovih razmer in zahtev sploh ne razumeje, ne obsežeje, nego krpaajo stare avstrijske učne načrte vsakokrat le z večjimi ali manjšimi popravki, ki se bistva ne tičejo. Tako vsebuje učni načrt za učiteljska obrazbeni ideal, ki ni bil primeren niti za učitelja v času avstrijskih cesarjev, kaj šele danes. Ne poznajo novega gledanja — organsko celotnostnega — ne v zgodovini, ne v psihologiji, ne v pedagogiki, ne ob pouku jezika ali književnosti, nikjer. Ne poznajo svetovnega življenjskega dogajanja v resnici, ne domačega življenja. Obrazbeni ideal v takem redu ne more biti drugačen kot je, dokler ne zavedo, da so njih misli podtaknjene, da niso zavestno lastne in čiste, nego izvirajo iz silnic, ki jih ustvarjajo razmere in okolnosti. V nedogled pa tega ne smemo dopuščati, če nočemo, da bo naš kmet popolnoma na tleh in mu nihče niti povedal ne bo — zakaj ne na tleh, in mu nihče niti svetovati ne bo mogel, kako naj si pomore. Vsak dan silneje čutimo, da je učitelj res lahko graditelj vasi, resnični vodnik, svetilnik. Žal, da s to izobrazbo, ki mu jo daje učiteljske, pri najboljši volji ne more to postati; saj ga ne nauči ne sociologije, ne psihologije, ne etike, ne ekonomije, nego v najboljšem primeru samo boljše metodiko čitalnega in računskega pouka... Narod pa se pogreza nepoučen v temo. Ne zanikavam vpliva splošno gospodarskih razmer, ki vodijo Slovence v nazadovanje, prepričan pa sem — svetli zgledi učiteljev mi pričajo — kaj vse kljub splošni depresiji lahko stori v vasi učitelj, ob čigar premetitvi si brišejo žene solze iz oči in fantje pobirajo podpise, da bi ga ne premetili... Ampak tak učitelj mora ali intuitivno ali pa iz knjig poznati psihologijo kmečkega življa, poznati vsa sodobna vprašanja, razlagati pravilno zgodovino in književnost in moralno, poznati gospodarska, biološka in družbena dejstva in če ga ni ž njimi oplodil srečen slučaj, kdo ga bo? Učiteljske bi ga moralo, a ga ne. Tokrat bi se rad ustavil zlasti ob psihologiji in omenil nekoliko misli, kako je in kako bi ne smelo biti.

b) Kolikor iz izkušnje vem, se razlaga pri nas ob predmetu psihologije ali Vebrova analitična psihologija (namenjena filozofom - teoretikom, ne praktikom) ali se prevaja kaka stara Hergetova psihologija ali pa podajajo skripta iz predavanj na višji pedagoški šoli, kjer se — podobno kot na univerzi — nova psihologija niti ne omenja ali kvečjemu mimogrede. Tako se zgodi, da je resnično, kar pravi avtor prvega istoimenskega članka, da je »psihologija danes na učiteljsku teoretično razpravljanje o abstraktnem človeku, ki živi

življenje med štirimi stenami... ter pismeni material v zvezkih je strogo teoretičen in za praktično uporabo nesposoben«. Popolnoma točno.

Ne zanikujem potrebe neke splošne psihologije, ki je tudi potrebna. Ampak ne sme se spuščati v analitične posameznosti. V treh mesecih mora biti obravnana, vse ostalo leto mora pa biti posvečeno praktični psihologiji! Obča psihologija bi morala imeti biološki fundament. Sodobno pojmovanje ne pozna prepada med dušo in telesom, oboje je nerazdružljiva enota, harmoničen sistem, ki kaže razklanost le v bolnih razmerah! Praktična psihologija bi morala biti »Menschenkenntnis«, ki bo vsebovala vse bistvene rezultate strukturne psihologije, behaviorizma, psihološke analize in individualne psihologije. Ta drugi del psihologije — učitelju najbolj potreben — bi moral vsebovati razen psiholoških, še ostala dejstva, ki so v najožji zvezi s človeško psiho in ki ustvarjajo n. pr. različne človeške značaje, menjavo značaja itd. To so razni biološki in ekonomsko socialni in kulturno prosvetni vplivi, za katere bi moral vedeti sleherni učitelj, če hoče umeti sebe in otroke v šoli ter ljudstvo izen šole in mu pomagati. Ne hoto se ob tem spomnim, da nimamo Slovenci niti prevoda iz novejših smeri psihologije, kaj šele samostojnega dela, in vendar bi bila v tem naloga naših pedagogov-teoretikov, ki bi s tem zase in za učiteljsko in ves narod več storili, kot store s kakim pregledom raznih psiholoških ali s teoretično analitičnimi razpravami in predavanji o pomenu psihologije za pedagogiko itd.

c) Pouk pedagogike je potreben enake vsestranske reforme, kot zgodovina pedagogike, kot sta opozorila tovariš in tovarišica že pred menoj. Obrazovne vrednote našega časa so seveda v bistvu one »večne«: delati dobro, počevati dobro, vzgajati dobro itd. To »dobro« je pa časovno in krajevno relativen pojem. In tako bo treba ustvariti sodobno vzgojeslovno knjigo, ki bo zastopala interese vsega naroda, in metoda, ki bodo v blagor vsemu narodu! Pri tem bo treba odkritosrčno povedati ves niz vprašanj, ki so s pedagoškimi v neposredni zvezi. Pri tem se mimo politike ne bo smelo iti, kajti ona ureja končno vsa naša prosvetna vprašanja. Zgrajena bo morala biti seve taka pedagogika na temeljih študija sodobnosti, podobno kot bi morala biti zgrajena zgodovina pedagogike na temeljih študija kulturno-socialno-ekonomskih razmer vsake dobe in dežele, kar bi naj vedeli zlasti vsi oni, ki mislijo pisati zgodovino slovenske pedagogike.

d) O vadnici bi le to pripomnil, da bi bilo nujno, da bi na njej učili le sodobni šolniki in to strnjeno pouk. Besede mičejo, vzgledi vlečejo, zlasti mladega človeka.

e) Hkrati bi rad avtorju prvega istoimenskega članka odgovoril na dve vprašanji. Vprašuje, če bodo učiteljski kaj slišali iz ankete o življenju otrok v dravski banovini. Odgovarjam: ne, in to radi tega, ker deloma anketa ni bila popolna, deloma, in to je največje, ker jo je le manjšina učiteljsva pravilno izpolnila, in tako bodo pretekla še leta, preden bomo dobili pravo sliko slovenskega otroka. Iz raziskavanj posameznikov vemo le to, da je slovenski otrok vedno manj zdrav in vedno bolj potreben telesne in duševne hrane in zlasti še obleke in obutve... Nadalje vprašuje članek, da li bo pokazala naša univerza voljo za reševanje slovenskega šolskega vprašanja. To ni njena neposredna naloga, nego šele posredna, kajti naloga univerze je v bistvu, gojiti znanost. Pač pa bo tudi posredno koristila šele takrat, ko bo vladal na njej sodoben duh, sodobno razumevanje pedagoških vprašanj, kar pa je deloma odvisno od kakovosti naraščajo. deloma pa od

V jutranji zarji življenjske šole

Iz razgovora z Ernestom Vrancem, čigar knjiga »Osnove strnjenege šolskega dela v teoriji in praksi« bo kmalu na svetlem. Izda jo Slovenska šolska matica.

Menda ni slovenskega učitelja, ki bi ga vsaj po imenu ne poznal. Stotine učiteljev ga pozna iz raznih tečajev, društvenih zborovanj, skupščin in sestankov, kjer je vselej zastvil svojo tehtno besedo, četudi je bila včasih obtežljiva in kritična, o problemih novega šolskega dela in življenja. Na stotine pisem, kart in dopisnic lahko najdeš tudi na njegovi pisalni mizi, saj so ga posamezniki od blizu in daleč pismeno (prav tovariško) vpraševali (tudi »bombardirali«) o najrazličnejših zadevah podrobnega šolskega dela. V nekaterih sezonah, zlasti po tečajih, so mu vprašanja n. pr. o učnih načrtih, delovnih knjigah, literaturi... kar »deževala« na mizo, da mu je bilo kar težko priti do vseh odgovorov. Dogodilo se mu je tudi, da bi včasih moral eno in isto soboto predavati kar na treh zborovanjih, da, kar v treh različnih krajih. Pa je znal vse tako urediti, da so bili z njim zadovoljni eni in drugi, stari in mlajši. Vmes je tudi pridno sodeloval v »Popotniku«, pa tudi drugih odborniških funkcij v znamenju izvenšolskega dela ni zanemarjal.

Letošnjo zimo pa je bilo Vranca bolj težko spraviti iz njegove sobe. »Knjigo piše in tolče na pisalni stroj!«, je pravila njegova žena in sta odgovarjala njegova fantka včasih že kar na dvorišču. Včasih pa sem le vdrl v njegovo sobo. Pisalna miza mu je bila tako založena s knjigami, papirji in izrezki pa koncepti, da sem ga komaj istaknil za mizo. »Pravi Faust!«, ga potrepljam po rami. »Vidiš, teoretični del knjige je že pri kraju,

na vzročno povezanost šole s časom in prostorom! Danes ni več resnega človeka, ki bi ne videl, da nove življenjske potrebe, izpremenjeni gospodarski in socialni odnosi zahtevajo preosnovno današnje narodne šole. Kolikor je k temu spoznanju prispeval mladostni polet slovenskih borcev za šolsko preosnovo, o tem naj sodi zgodovina slovenskega šolstva! Naša naloga je, da vztrajamo!

2. Kaj veš povedati na kratko o vsebini svoje knjige in kakšnim vodilnim mislim si sledil pri pisanju? Slutim, da bo tvoje delo temeljit obracun s starimi »teorijami« in predsodki, ki živijo še iz preherbartovske dobe in jih ni lahko odpraviti.

V knjigi »Osnove strnjenege šolskega dela v teoriji in praksi« sem skušal zajeti vso problematiko današnjega časa. V zvezi s tem, kar sem Ti povedal že pri prvem vprašanju, dokazujem, da ne moremo obravnavati šole kot institucije izven družbe, z izoliranim lastnim, neodvisnim življenjem. Pripisovati šoli neko pedagoško ali psihološko avtonomijo, se pravi postavljati vse problem na zgrešeno osnovo, ki bi rodila škodljive zaključke za vsak reformni ukrep. Zato gradim v knjigi pedagoško stavbo, ki se skuša v znamenju težnje po »totalnosti« včleniti v razvojne nujnosti in zakonitosti človeške družbe. S sociološkimi, psihološkimi, mladinoslovnimi in pedagoškimi osnovami prehajam na sodobno šolsko prakso pri nas in širom sveta ter prikazujem možnosti za organičen odnos šole do življenja, v kolikor je to danes mogoče. Delovni načrti in posnetki iz šolskega dela naj s 50 slikami, tabelami in diagrami pokažejo primere iz prakse, ki pa še ne pomenja končnega dognanja! — Vem, da bodo kritiki v tem ali onem gledanju na probleme našli kaj »spornega«. Toda meni gre za proučevanje šolstva v zvezi s pojavi človeške družbe in to v medsebojni odvisnosti in v razvoju!

K takemu realnemu naziranju me silijo proletarske razmere našega kraja, kjer imamo vedno več posla z reveži in brezposelnimi. Ljubzen do teh in do slovenskega naroda sploh mi je dramila vero, da bo v razvoju prekaljeno strnjeno šol. delo zbralo slovensko učiteljsko k razmišljanju danes, ko problem šolske reforme stoji z neodložljivo nujnostjo pred nami.

3. So ljudje, ki podcenjujejo vsako teoretičnost v znanstvenem delu in ki hočejo samo »praktičnost«. Brez višjih oporišč in res širokega znanja in razgleda vendar ni mogoče zajeti večjega dela. V kakšni obliki si torej ti povezal teorijo s prakso?

Omalovaževanju teorije sem posvetil v knjigi posebno poglavje, kjer odločno zavračam ono — sit venia verbo — bedasto zahtevo, da se učitelj naj vdaja zgolj — praktičnosti. Takim »čudakom« kličem v spomin citat:

»Mirovanje je smrt, le ritem je življenje. Toda nobena reforma, če noče biti brezplodna, ne sme prezreti osnovnih dejstev in zakonov. Kdor se od njih preveč oddalji, izgubi zvezo in s tem tla pod nogami!«

Spoznanje, da je šola družbena funkcija, zahteva trdno podzidane osnove, ki sem jih že navedel. V znamenju sinteze odklanjam pa tudi golo pedagožiranje in psihologiziranje v brezračnem prostoru! Morda se mi posreči »izmiriti« teorijo in prakso v neomajni celovitosti (»totalnosti«), kakor jo prinaša — časovno dogajanje.

4. Kako presojaš pedagoško literaturo drugih narodov o problemih strnjenege pouka ali bolje povedano: strnjenege šolskega dela?

Tudi Vi boste kupili Vaš pomladni plašč pri PAULINU v Ljubljani, Kongresni trg št. 5, ki nudi cenj. učiteljicam poleg ogromne izbire najlepših modelov tudi na mesečno odplačilo najnižje cene!

občih razmer, ki uravnavajo in vežejo roke tudi — univerzi. Slovenska prosvetna vprašanja bo morala reševati posebna prosvetna zbornica, ki jo bo treba šele ustanoviti.

f) Če končno resumiram, potem se mi zdi potrebno poudariti zlasti to, da je delo, ki nas čaka na vsem prostranem pedagoškem polju, ogromno. Mobilizirati moramo za to res vse (p o d u h u) mlade moči, in kjer le gre, tudi one, ki so šli do sedaj rakovo pot, a imajo

voljo in zmoglost, da začno znova graditi. Pri tem bo treba mladim zabičati posebej še to, da ne razdira slepo vsega, kar so stari zgradili, marveč prej dodobra premisljijo, kaj je ohraniti, kaj ne, kaj šele zgraditi. Tudi naš pokret mora biti voden človečansko, čeprav včasih trdo. Da zlo rodi zlo je tudi naše prepričanje, veljavno za razmere in človeka. Zato moramo graditi zlasti sebe.

Anton Gorjup.

Dva amandmana

K finančnemu zakonu za leto 1937./38. je predložen tudi večje število amandmanov. Med temi nas zanimata predvsem dva:

1. Vštejejo se leta učiteljem, ki so služili na šolah Družbe sv. Cirila in Metoda in avtonomnih verskih šolah pa so pozneje prešli v državno službo.

2. Mnogo značilnejši in seveda tudi dalekosežnejši je drugi amandman, s katerim se spopolnjuje zakon o narodnih šolah:

V zakonu o narodnih šolah z dne 5. decembra 1929. se doda za § 93. nov § 93 a, ki se glasi:

Učiteljicam narodnih in gospodinjskih šol, kakor tudi otroškim vrtničaricam preneha služba, ko se poročijo z osebo, ki ni učitelj

narodnih šol. Ako so take učiteljice odnosno otroške vrtničarice izpolnile pogoje za dosego osebne pokojnine, dobijo namesto te enkrat za vselej odpravnino v znesku enoletne plače in položajne doklade, a ako niso izpolnile pogojev za dosego osebne pokojnine in imajo več nego pet let efektivne službe, dobijo odpravnino v iznosu šestmesečne plače in položajne doklade.

Te odpravnine se izplačujejo iz istih proračunskih kreditov, iz katerih se nakazujejo plače in položajne doklade, in to toliko časa, dokler se ne vneso v proračun poseben kredit.

Prvi amandman je bil sprejet po predlogu učiteljskega združenja, ki je predložilo predlog, da se učiteljicam, ki so se poročile z osebo, ki ni učitelj

sliko, čim jo dobim iz tiskarne in bo opremljena. — Slike »Poletje« se ne naročujete, ker še ni v delu. — Učiteljski dom v Mariboru. — Blažič.

— Upraviteljstvo narodne šole v Lomu nad Trzicem išče za dečka dobrih staršev strogo družino (morda učiteljsko), ki bi vzela dečka za april, maj in junij v strogo vzgojo. Kraj je lahko poljuben. Ponudbe je nasloviti na zgoraj označeno upraviteljstvo.

— Lepi lasje so moške še vedno očarali! Kolikokrat je bil že prvi pogled odločilen! Ali bo tudi »on«, če ga srečate, občudoval lepoto Vaših las? Ali so Vaši lasje tako lepi, da lahko vzdržite tudi njegov pogled, če jih pogleda od blizu? Ako negujete Vaše lasje z Elida Shampoomom ostanete vedno bujni, mehki in sijajni, dajo se lahko in lepo česati, a kodri držijo dalj časa.

Kaj vse pišejo o učiteljstvu, šoli, prosveti in JUU

— Debata o prosvetnem ministrstvu v skupščini. Poslanec Pleskovič je napadal referenta za ljudsko šolstvo v prosvetnem ministrstvu g. Erjavca. Pravi, da je to, kar je slovensko napredno učiteljstvo pretrpelo za vlade Sušteršiča in Lampeta v stari Avstriji prava igračka proti temu, kar se sedaj dogaja. Načel je vprašanje pok. Marte Mrakove. H koncu je še dejal: »Bratje Srbijanci, mi napredni slovenski nacionalisti smo izgubili vero v vas, ker ste nas »svoje najboljšje prijatelje, izročili na milost in nemilost takim ljudem, kakor je g. Erjavec in njegova družba«

Poslanec Pleskovič je odgovarjal posl. dr. Koc. Glede Mrakove, da je navadna kleвета in da bo o tej stvari izreklo končno besedo še sodišče. Tudi poslancu Semrovu je gre na živce, da se toliko govori o premestitvah učiteljstva v Sloveniji. To kar se v Sloveniji godi, pravi, da ni tako kvarno, kot je Pleskovič prikazal. V nadaljnjem je izvajal Slovenija je, kar se šolstva tiče, danes res na prvem mestu v državi, ali če pojde tako dalje ne bo več dolgo. Danes je že 251 razredov brez učiteljev. Na vsakega učitelja pride 100 do 150 otrok, in to ob tej hiperprodukciji učiteljskega naraščanja. Poslanec Koman je govoril o trpljenju in preganjanju učiteljstva v Sloveniji in je prišel do trditve, da je kleri kalizem grobar jugoslovenske misli in jugoslovske države. (Po »Slovenec« od 4. III.)

ostati nekaznovani, odnosno sploh v državni službi. Kazen za podobne delikte ni premeštev, ampak vse kaj drugega.

— Manjšinsko šolstvo v skupščini. — Dr. Kraft, zastopnik nemške manjšine v skupščini, je zahteval, da bi bilo nujno, odvojiti šole z nemškim jezikom ter dati tem šolam na razpologo učiteljske moči, ki bi morale imeti za to posebno kvalifikacijo. Zahteval je, da morajo priti v nemške šole učitelji Nemci. (»Slovenec« 5. III.)

— Anketa o reformi šolstva, ki jo je izvedla Zveza društev »Šola in dom«, stremi po naslednjih zahtevah: po depolitizaciji šolstva, po demokratizaciji šolstva, po avtonomiji v šolski upravi in po reformi cele organizacije šolstva. Osnovna načela nove šole bi morala biti: domačnost, socialnost, delavnost, tudi telesna vzgoja naj se ne zanemarija. Pomožno šolstvo naj se izpopolni. Na vsaki popolni ljudski šoli bi moral biti tudi razred za manjnadarjene. Manjkajo učila, delavnice in knjižnice. Knjige in zvezke naj bi dobili vsi učenci brezplačno od občin in banovin. — (Po listih od 3. in 4. III.)

Splošne vesti

POMEMBEN ODLOK

I.

Ministrstvo prosvete je pod O. N. br. 3178 od 18. januarja 1937 izdalo sledeči odlok:

Smoter praktičnega učiteljskega izpita je, da kandidat poleg svoje sposobnosti v praktični uporabi pedagoških principov pokaže, da tudi po izstopu iz šole ni popustil v svoji znanstveni pripravi, ki mu je potrebna pri vršenju visoke vzgojne in učiteljske dolžnosti. Do sedaj so se vsi učni predmeti iz nacionalne grupe, ki se polagajo pri praktičnem učiteljskem izpitu, izpraševali v obsegu gradiva, ki se zahteva pri diplomskem učiteljskem izpitu. Ampak, ker ni z nobeno uredbo o pravilih za polaganje praktičnega učiteljskega izpita ta obseg učnega gradiva iz državnega jezika narodne zgodovine in zemljepisja točneje predviden,

odločujem:

da se kandidati (pri praktičnem učiteljskem izpitu) izprašujejo iz nacionalne grupe predmetov v onem obsegu, kakor se poučuje v učiteljskih šolah in polaga pri diplomskem izpitu.

Minister prosvete, Dobrivoj Stošovič, l. r.

VABILO

na redni občni zbor »Doma učiteljic«, r. z. z o. z. v Ljubljani, na Veliki petek dne 26. marca t. l. ob 9. uri dop. v šentjakovski šoli.

Dnevni red:

1. Poročila funkcionar.
2. Referat tovariše Marije Pleškove: »Naloga učiteljic za povzdigo tujkega prometa«.

Pedagoška literatura drugih narodov spravlja problem strnjenejšega šolskega dela v zvezo s celotnim pojmovanjem človeka in sveta. Tudi številne ekskurzije v inozemstvo so nam pokazale, da je nujna povezanost šole z življenjem tako trdno vsidrana in da n. pr. češki industrijec Baťa v Zlinu ves vzgojni in izobraževalni proces koncentriira okrog problema čevljarke industrije. Svoji starostni dobi primerno spoznavajo otroci v osnovni in meščanski šoli produkcijo surovin, industrijo čevljev, organizacijo in metodo dela, eksport proizvodov, import surovin, kemične, fizikalne, biološke in mehanske pojave vsega proizvodnega procesa.

To se godi v času, ko n. pr. naša kmetijska šola vtepa nekaj osnovnega znanja, ne da bi zasledovala življenje svojega okoliša in domumevala vse strani svojega okolja.

Če hočemo narodu dobro, je spoznavanje gospodarskih, kulturnih in socialnih razmer tudi pri nas važna komponenta šolske predstave v smeri »življenjskega pouka«. Oplajanje ob kulturnih vreljih zavaja lahko v brezmišelnost in nekritično presajanje metod v naše okolje. Kdor motri pedagoško valovanje iz vidikov domačih nujnosti in potreb, ta ne bo nikoli občutil slabosti za samoniklo ustvarjanje, primerno domačemu okolju. Zato nam tuja pedagoška književnost lahko še mnogo pove, ne da bi nas odvajala od domače realnosti.

5. Že zadnjič sva govorila, da je velika razlika med zgolj čitanjem tuje knjige (»priložnostni« čitatelj) in pisanjem lastnega dela. Prepričan sem, da lahko postane človek dober čitatelj drugih knjig navadno šele potem, če je že sam kaj dobrega spisal in se javil v tisku. Kaj praviš k temu?

3. Volitve.
4. Delo za podvig zadruga.
5. Slučajnosti.

Pozivljamo in vabimo vse tovarišice, naj se nam pridružijo. Uresničenje naših načrtov zavisi od nas samih, le skupno, smotreno delo bo imelo uspeh.

Načelstvo.

— Koncert mladinskih pevskih zborov konjiškega sreza se vrši v nedeljo dne 14. marca t. l. v telovadnici konjiške deške šole. Začetek ob 15. uri.

Nastopi 10 pevskih zborov posamezno in končno vsi skupno, okrog 460 pevcev. Zapeli bodo nekaj narodnih, umetnih in najmodernejših iz l. 1937. Misel te privedite je sprožil tovariš Ulaga E. iz Zič, ki je nastopil s svojim mladinskim zborom že v Ljubljani. Da ima tudi podeželska mladina glasove za lepo petje, o tem se bo lahko prepričal vsakdo, ki pride tedaj v Konjice, kamor Vas vabi mladina.

— Sekcija Podmladka pri dravskem banovinskem odboru društva Rdečega križa pravi vse one šole, tudi meščanske in srednje, na katerih letos delujejo šolske kuhinje Podmladka Rdečega križa, da ji javijo število hrane prejemajočih učencev, od kdaj do kdaj v tekočem šolskem letu se kuha, oziroma se namerava kuhati, in da pošljejo seznam kuhinjskega inventarja, če je last Podmladka. Poročilo naj pošljejo le šole, ki ga letos še niso predložile.

— Tovariši, tovarišice — naročniki slike »Pomlad«, sporočamo Vam, da tiskarna termina (januar 1937.) ni mogla držati in to radi tehničnih ovir. Naročnikom dopošljem

Res je, da se med pisanjem knjige prikazujejo večkrat novi problemi, ki jih pisatelj ni predvidel.

Če iščeš zanje podkrepitve v literaturi, se ti knjige in znani članki razodevajo v popolnejši luči. Po vsem tem bi sodil, da se kvaliteta čitanja ravna res po — motivih, ki privedejo čitatelja do knjige. Mislim pa, da je tudi priložnostni čitatelj lahko »dober« bralec pedagoške knjige. — Predsednik SSM g. prof. dr. Ozvald, ki se je z vso vnemo za izdajo moje knjige zavzel, mi poroča neveselo novico, da zanimanje za branje pedagoških knjig med slovenskim učiteljstvom — pada. Kajti še nikdar ni SSM beležila tako malo prijavljenih članov kot ravno letos. Take ugotovitve spravlja človeka lahko v malodušje...

6. Kakšne načrte še snuješ v svoji glavi?

V okoliščinah, ki sem ti jih pravkar navedel, je snovanje načrtov brez vrednosti. Kaj ti pomaga, če bi rad uresničil še marsikatero časovno nujnost, pa ti splošna otopenost spravi vse projekte — seveda iz finančnih razlogov — na mrtvo točko. Sestavljam nove čitanke, predlagam nove projekte učnih načrtov, pripravljam podrobne učne načrte, pišem študije o našem proletarskem otroku za letošnji pedološki kongres v Ljubljani... Rad bi rekel, da so to že trdni sklepi, ki se bodo uresničili. Toda saj veš: čez noč pa se ti vse lahko razblini ob udarcih krutega časa...

Medtem je postalo naše omizje že bolj glasno in živahno. Tudi midva sva se mu pridružila. Potem pa se je pri vratih pokazal mož postave:

»Prosim, policijska ura!«

Pa smo šli vsak svojo pot domov.

A. Žerjav.

Pomlad prihaja!

Oglejte si ravnokar došle novosti

A. & E. Skabernè Ljubljana

— O lepih uspehih mladinskega zbora v Račah, ki ga vodi tov. Zorn, pišejo razni listi, med temi tudi »Marib. večernik« od 3. marca. Zbor je imel doslej že 12 koncertov.

— Mladinski zbori. »Rački škranjčki« so peli v Mariboru in so doživeli lep uspeh. V Slovenskih Konjicah so nastopili združeni mladinski zbori konjiškega sreza. Pelo je 460 otrok pod vodstvom 10 pevovodij. Nastop je bil prava senzacija naše narodne in umetne pesmi. (»Mariborski večernik«, 6. III.)

— Nekaj kronike narodne šole na Jesenicah prinaša list »Na mejah« v številki od 1. marca.

— V Bukarešti so zaradi političnega vrenja med dijaki začasno zaprli univerzo. Od 20.000 študentov je kakih 4000 odpotovalo iz prestolnice. (»Slov. narod«, 5. III.)

— Šolska reforma v Franciji. Odslej bodo zahtevali za vpis na učiteljske dovršeno srednje šole s položenim zrelostnim izpitom, tako da bo učiteljska diploma istovetna z akademsko diplomom na univerzah. Važno izpremembo uvaja osnutek novega zakona tudi z določitvijo obveznega zrelostnega izpita po dovršeni osnovni šoli. Srednje šole se ne začnejo z vstopom v prvi razred, temveč s posejanjem prehodnega »orientacijskega razreda«, v katerem naj učitelji pretehtajo sposobnosti svojih učencev za srednješolski pouk. Srednja šola se deli nato v tri skupine, klasično, moderno in strokovno. — (»Slov. narod«, 5. III.)

— Z občnega zbora »Branibora« v Ljubljani. Prof. Bojc je govoril o potrebi skupne organizacije narodno-obrambnih društev. Naglasil je, da mora biti narodno-obrambno delo sistematsko in enotno. Pozival je prosvetno upravo, naj posveti najpomembnejšemu vprašanju naše narodne bitnosti več skrbi; na srednjih šolah je treba uvesti narodno obrambne organizacije in v pouku je treba posvečati večjo pozornost življenju vseh Slovencev, tu-

di onim onstran mej. Srednja šola naj bi se usmerila tudi v slovanski in ne le v narodnem duhu. (»Slov. narod«, 5. III.)

—I Sodobne preorientacije po »Pohodu« št. 8, objavlja »Mariborski večernik« od 8. III.; Slično je izjavil neki drugi prav tako vplivni gospod proti članici Sokola: »Tu piše, da ste Sokolica in celo načelnica, ne vem, če bo kaj s službo, sodobno se preorientirajte!« Kako naj razumemo vso to stvar? Hrbte imamo sicer trde, saj nam je isti gospod obljubil, da bo z naših hrbtov rezal jermena, tudi pesti so trde, saj so rekli, da naj govori trda slovenska pest; tega oreha pa vendar ne moremo streti.«

—I Glede šolskih prostorov v Mačkovčah je nastala v listih polemika, o kateri smo na tem mestu že pisali. Zdaj pa je izšel v »Murski krajini« od 7. III. poldrug kolonisti odgovor občine na kritike v »Slovenskem gospodarju«, in sicer v obliki »Poslanega«. Adresirano je direktno na šol. upravitelja. Članek je izredno oster. Pravi med drugim tudi, da je strokovnjak v potvarjanju resnice in v ponarajanju podpisov, za kar da imajo nepobitne dokaze. Tudi mu očita prepirljivost, češ da je začel prepir s Sokolsko četo, z ostalimi učitelstvom, z občinskim tajnikom in z občino. Tako osebnega in ostrega napada že dolgo nismo brali.

—I Proti centralizmu v šolstvu piše »Slovenec« od 3. III. v uvodniku, kjer pravi med drugim tudi: Ali se ogromne vsote, ki jih država iz ljudskega denarja žrtvuje za izobrazbo in vzgojo narodnega naraščaja, izplačajo, ko pa pretiravanje birokratskega centralizma

sole ne približuje ljudstvu, ampak jo je prejemati časopise JUU po znižani naročnini, naj vložne za odbor prošnjo z utemeljitvijo.

Učiteljski pevski zbor JUU Emil Adamič

—pev Zadnji pevski tečaj pred odhodom na turnejo se bo pričel 16. t. m. ob 10. uri dopoldne v prostorih Pevskega društva »Ljubljanski zvon« v Mestnem domu. Prosimo točnosti. — Ostali vzpored je bil objavljen v zadnji številki »Učiteljskega tovariša«. Spremeni se le v toliko, da se iz Borova odpeljejo po koncertu ob 23. uri.

Šolski radio

—r XXIII. Torek 16. marca bo predaval g. dr. Oskar Reya o svojem potovanju po Bolgariji in njenih planinah. Predavatelj nas bo povedel v najvažnejše in najlepše kraje prijateljske Bolgarije, obrazložil bo njih geografski in geografski pomen ter se dotaknil tu pa tam tudi političnih vprašanj. II.—III.

—r V kmetijskem radiu bo predaval v nedeljo 14. marca ob 17. uri g. Jože Okorn; Čebelar spomladi.

Sklep: Učiteljski pripravniki, ki žele prejemati časopise JUU po znižani naročnini, naj vložne za odbor prošnjo z utemeljitvijo.

Predavanje: Glavni referat je imel naš član tov. Mihelič Ivo, šol. uprav. na Krki pri Stični. Prikazal nam je v izčrpnem, živahnem poročilu nove disciplinske predpise za učitelstvo narodnih šol. S predpisi, ki jih je nedavno podpisal prosvetni minister g. Štošovič, je naša šolska zakonodaja napravila lep korak naprej. Predavatelj je žel za svoja izvajanja pohvalo vseh.

Slučajnosti: Tov. Acceto spet apelira, naj nam oblastva izposlušajo pravico do enkratne brezplačne vožnje po naši državi v času velikih šol. počitnic. Ta naš predlog je lanska banovinska skupščina JUU sprejela v svojo resolucijo. Za naše članstvo bomo nabavili bloke za znižano vstopnino v ljubljansko Narodno gledališče. Dobivali se bodo pri predsedniku v Litiji ali pri blagajniku v Zagorju.

Jože Župančič, preds. Trošt Franjo, zap.

+ JUU — SRESKO DRUŠTVO GORNJI GRAD je zborovalo 13. II. 1937. v Radmirju. Navzočih 28 članov: 62 %.

Tov. predsednik je pozdravil goste, tov. Terčaka in predavatelja tov. Stanka Terčaka. Zahvalil se je tov. Spindlerju za njegov napor v borbi za učiteljsko čast in mu v imenu društva čestital k uspehu v zadevi s poslanecem Pevcem.

Tov. tajnica poroča o dopisih. Sklepi: 1. K dopisu o osnovanju odseka učiteljic je zavzelo učitelstvo sledeče stališče: Tako delo smatramo za cepljenje sil tam, kjer bi jih bilo treba združiti; zato se članstvo izreka proti osnovanju tega odseka. 2. Za »Učit. dom« v Mariboru se sklene na predlog tov. blagajničarke odkupiti delež za 100 din.

Tov. predsednik je nato govoril o vzrokih neuspehov pri praktičnih učiteljskih izpitih. Glavni vzrok je v tem, ker praktični izpit ne ustreza praktičnemu delu učitelja v šoli in izven nje. — Referiral je nadalje o božičnem sestanku »Učit. pokreta« in pozival k pristopu, ker bo imel od tega koristi naš stan, šola in mi sami. — Načel je tudi vprašanje brezposelnih učit. abiturientov in pokazal pozorno sliko njihovega položaja in položaja naše šole. Dokazal je, da je nastavev brezposelnih socialna, a še bolj kulturna potreba.

K posameznim točkam predsednikovega poročila so se sprejeli sledeči sklepi:

1. Zahtevamo, naj se praktični učit. izpit reformira tako, da bo v skladu s šolskim in izvenšolskim delom učitelja. Načrt za izpit naj bi sestavljali učiteljski praktiki.

2. Postavko za nastavev novih učiteljev bi bilo treba zvišati, da bi bilo možno nastaviti najpotrebnejše. Sekcija naj apelira na vseh 115 dosluženih učiteljev, naj se umaknejo in napravijo prostor najbednejšim. Seznam najpotrebnejših naj sestavi sekcijski odbor brezposelnih abiturientov, ki ima točne podatke o socialnem stanju brezposelnih tovarišev.

3. Na dopis opozicije, v katerem oboja organizacijsko vodstvo, a brez dokazov, se sklene: Zahteva po stvarni kritiki je dobrodošla, odklanjamo pa pavšalne obdolitve. Naš cilj je združevanje vseh sil, ne pa njih cepljenje.

4. Glede nizkih plač drž. uradnikov se konstatira:

a) Uradne statistike dokazujejo, da se je od časa, ko so nam bili poslednjič reducirani naši službeni prejemki, indeks cen močno povečal.

b) Redukcija se je izvršila z motivacijo, da se je vse pocenilo, kar pa z ozirom na prvo točko te konstatacije ne drži.

Zato zahtevamo:

a) Z novim fin. zakonom naj se zvišajo uradniški prejemki na višino pred prvo redukcijo l. 1932. ali pa vsaj na onega pred zadnjo redukcijo jeseni l. 1935.

b) Na podlagi gesla »Za enako delo enako plačilo« naj se z istim fin. zakonom izenačijo plače poročenih učiteljic in ostalih drž. uradnic z drugimi uradniki.

Nato je predaval tov. Stanko Terčak o kompleksnem pouku. Govoril je o pedagoških temeljih kompleksnega pouka, o vzrokih novih idej v naši šoli in pokazal nekaj primerov za delovne enote, ki so jih navzoči z zanimanjem ogledali. Razvila se je debata, v kateri se je postavila zahteva po učiteljski

stalnosti in zahteva po šolskem časopisu, ki bi nadomestoval ali dopolnjeval čitanko.

Sprejeti so bili še naslednji sklepi:

1. Ker je zanimanje za knjigo tov. Vranca »Strnjeni pouk« med učitelstvom veliko, bomo predlagali SSM, naj jo izda v korist kakšne druge splošno pedagoške knjige.

2. Pridružujemo se sklepu celjskega učit. društva, da bi se občini zbor SSM vršil letos v Celju, da bi se ga moglo udeležiti tudi učitelstvo.

3. Glede knjig »Mladinske matice« se ne strinjamo, da bodo izšle šele jeseni prihodnjega šol. leta, ampak predlagamo, da ostane že letos pri prejšnji ureditvi.

Razdelila so se nato »Pravila JUU« po 3 din.

Prihodnje zborovanje bo v Mozirju, kjer bomo hospitalirali v razredu tov. Predana, ki nam bo pokazal primer kompleksnega pouka.

Predsednik: Hudales Oskar. Tajnica: J. Golež.

+ JUU — SRESKO DRUŠTVO KOZJE je imelo tretje zborovanje dne 6. febr. 1937. ob 10. uri v Kozjem, navzočih 31 članov.

Tov. predsednik pozdravi zbrane, posebej pa g. sreskega načelnika dr. Maraža in preide na dnevni red.

Zapisnik zadnjega zborovanja se prečita in odobri.

Prečitajo se važnejši dopisi. 1. fond z »podpiranje brezposelnih. 2. Predlog za finančni zakon 1937/38. 3. Podporni fond sekcije — pravilnik. 4. Pravilnik o podpornem fondu JUU. K temu pravilniku predlaga tu Janko Prisljan, da se pri vsakem zborovanju poroča o podelitvi podpor oziroma posojil, kar se sprejme z večino glasov. Dalje predlaga, da se prispeva za tekoče leto 2 din v sreski podporni fond in 1 din v sekcijski podporni fond, kar je soglasno sprejeto.

Tov. Potočnik predlaga, da se denar nalaga v hranilnico učit. konvikta v Ljubljani, kar se sprejme.

Kos predlaga »Ko doseže vsota podpornega sklada 10.000 din, se preneha s plačevanjem podpornega fonda potom sklepa občnega zbora.

Tov. Koželj je referiral o temi: »Novodobna šola, vzroki in utemeljitev po zakonu. Predavatelj je žel zaslužen aplavz z željo, da se kmalu zopet oglasi.

Tov. V. Zehrer predlaga naslednjo resolucijo. Če ni mogoče vsemu drž. uradništvu izplačati pravočasno plač, prosimo odločujoče oblasti, da odrejajo tako, da ne bodo na plačo čakali vedno le učitelji, ker bi to utegnulo vzbuditi med ljudstvom naziranje, da je učitelstvo državno uradništvu slabše vrste. Sprejeto soglasno!

Na prihodnjem zborovanju bo predaval tov. Vekoslav Perpar.

Alb. Čok, preds. Moser Julijana, taj.

Novosti na knjižnem trgu

—k Franca Jakliča Izbrani spisi. Prvi zvezek. Uredil Janez Logar — Izdala Jugoslovanska knjigarna v Zbirki domačih pisateljev. V Ljubljani 1936. — Cena vezanemu izvodu 60 din.

Franca Jaklič je bil učitelj od l. 1889. do 1900. Tega leta je postal deželni, a pozneje tudi državni poslanec, kar je ostal do prevrata. V svojih mladih letih je mnogo pisal v »Ljubljanski zvon« in »Dom in svet«. V prvem zvezku njegovih izbranih spisov so objavljeni naslednji njegovi spisi. Selska slika. Naši vašanje, Vaške pravde, Kako se je ženil Kobaležev Matija. Svatba na Selih. To so Jakličevi spisi iz l. 1888. do 1893., ki so bili že objavljeni, a so sedaj zbrani v posebni knjigi.

ZAMENJAM SLUŽBENO MESTO

ob dolenjski progji s takim na Štajerskem ali Gorenjskem. Objave na upravo pod »Zamenjava«.

Štanovska organizacija JUU

Iz društev Vabila

= JUU — SRESKI DRUŠTVI ZA LASKI IN LITIJSKI SREZ sporočata članstvu, da bo na zborovanju 13. t. m. ob 9. uri v Trbovljah predaval tov. E. Vranca, najvidnejši naš moderni šolnik in pedagoški pisatelj, ki bo obdelal važen tema: Strnjeni pouk (s primeri iz prakse). Zanimivo bo tudi situacijsko poročilo tov. Kumlja iz Ljubljane. — Zato je udeležba stanovska dolžnost. Odbor.

= JUU — SRESKO DRUŠTVO MARIBOR-DEJNI BREG bo zborovalo v soboto, dne 20. marca ob 9. uri 30 minut, na dekliški narodni šoli v Studencih. Dnevni red: 1. Situacijsko poročilo. 2. Dopisi. 3. Predavanja tov. Kašpara: Gospodarske in družabne prilike na Dravskem polju. Odbor.

= JUU — SRESKO DRUŠTVO PTUJ bo zborovalo dne 20. marca ob 9. uri v Mladiki s sledečim sporedom: Situacijsko poročilo in odloki, predavanje tov. Vranca: Kompleksni pouk s posebnim ozirom na kulturno, socialno in gospodarsko stanje naše vasi, predavanje tov. Kerblerjeve o Fleretovi čitanki in poročilo tov. Debenaka o ekskurziji na Českoslovaško. — Ker je 20. III. koncert Glasbene matice v počastitev spomina učitelja-komponista Emila Adamiča, smo preložili zborovanje na ta dan in s tem dali možnost, da se ga članstvo v čim večjem številu udeleži. Pridite vsi, da se tudi pogovorimo o zborovanjih v okolici Ptujja, katera nam naj prinesejo v mesecu aprilu in maju razvedrila in pravega tovariškega sožitja. — Odbor.

Poročila

+ JUU — SRESKO DRUŠTVO ČRNO-MELJ, METLIKA. Dne 6. februarja t. l. je zborovalo naše društvo v Črnomlju po objavljenem dnevnem redu, ki pa se je moral radi smrti ge. Schiller st. v toliko spremeniti, da je moglo učitelstvo k pogrebu. Po kratkih uvodnih besedah tov. predsednika je povzel besedo takoj g. dr. Gogala, ki je absolviral svoje predavanje na zadovoljstvo učitelstva, ter žel za to obilo priznanja.

G. kmet. ref. Ambrož, ki je tokrat prvič prišel med nas, je v kratkih in jedrnatih besedah podal svoje poglede na stvar, ki jo ima izvršiti s pomočjo učitelstva v Beli Krajini. Za njim je podal svoje poročilo tov. predsednik, tov. blagajnik pa nas je seznanil s stanjem naše blagajne, nakar je podal tov. tajnik obširen pregled v obliki predavanja o vseh naših gospodarskih ustanovah in njih važnosti za našo organizacijo. Navzočih je bilo kljub slabemu vremenu 50 članov, ki so vsi z zanimanjem sledili referatom.

KNJIŽNA ZALOŽBA HRAM

izda v svojem letošnjem programu 1937/38, šest obširnih del v prevodih naših najboljših prevajalcev: Otona Župančiča, Vladimirja Levstika in drugih, izbranih iz svetovne literature, trajne umetniške vrednosti.

Vsaka knjiga v lepi opravi bo obsegala 300—400 in tudi več strani.

Plačljivo v dvanajstih mesečnih obrokih, v polusnje vezane knjige din 33— mesečno, v celo platno vezane knjige din 25— mesečno.

Vsak naročnik, ki se naroči na naš letošnji program, dobi kot nagrado še eno v celo platno vezano knjižico, izdano pri naši založbi izven rednih programov. Več v prospektu.

Zahtevajte prospekt — katerega pošljemo brezplačno.

Založba HRAM, Ljubljana, Florijanska ulica 14

MALI OGLASI

FR. P. ZAJEC
Izprašan optik
Ljubljana, Stari trg 9

priloga: naočnike, ščipalnice, barometre, toplomere, risalno orodje, mikroskope, foto-aparate itd. Velika zaloga raznih ur, zlatnine in srebrnine. Ceniki brezplačno.

Knjigarna

»Učiteljske fiskarne« registrirane zadruge 3 omejeno zaveze»

Ljubljana, Frančiškanska ulica št. 6
Podružnica Maribor,
palaca banovinske hranilnice

priloga: cenjenemu občinstvu svojo zalogo pisarniških in šolskih zvezkov. Knjigarna sprejema naročila za knjige iz inozemstva, za vse domače in inozemske liste, revije itd. Velika izbira razglednic in slik. Cene solidne!

Postrežba točna! — I z d e l u j e diazo- amoniak-papir »JASNIT«, za kopiranje načrtov, ki je edini 100% domač izdelek te vrste v državi!